

עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ

דו"ח דירקטוריון

ליום 30.06.21

עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ (להלן - "החברה")

דוח הדירקטוריון על מצב עניני התאגיד לתקופה שנתיימה ביום 30 ביוני, 2021 סוקר את השינויים העיקריים בפעילות החברה לתקופה של ינואר ועד יוני 2021 ("תקופת הדוח"). הדוח נערך בהתאם לחוזר פנסיה 7-3-2007 שפורסם על ידי רשות שוק ההון, –אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון .

כללי

קרן הפנסיה עתודות הינה קרן ותיקה מאוזנת שהוקמה בשנת 1993 (להלן: "הקרן"). הקרן הוקמה במקורה על ידי אגודת הביטוח החקלאי בשיתוף עם סוכנות הביטוח (דאז) מבטח שמיר. בקרן כ- 21,000 עמיתים אשר מתוכם כ- 12,500 חברי קיבוץ. ככל קרנות הפנסיה הותיקות נסגרה עתודות בפני מבוטחים חדשים החל משנת 1995 ואוכלוסיית מבוטחיה הינה אוכלוסייה מוגדרת וקבועה למעט מקרים חריגים של הצטרפות על פי הסדרי רציפות מפנסיה תקציבית.

עתודות פועלת בשיטת הגדרת זכויות כאשר מודל ההפרשות והתשלומים של עתודות מבוסס על שיטה של "מנות פנסיה". העיקרון המנחה במודל זה הינו פילוח כל תשלום לרכיבי הכיסוי השונים בשיעורים משתנים בהתאם לטבלאות אקטואריות המבוססות - בין היתר - על גיל/מגדר/שנת לידה של החוסך. וכך, באמצעות יחוס פרטני של תשלום למשלם הספציפי, על אפיוניו האקטואריים וקביעת מנת הפנסיה על בסיס אפיונים אלה ובאמצעות מנגנון האיזון האקטוארי, קטן הסיכון של כניסה לגירעונות אקטואריים כתוצאה מהתחייבויות יתר.

בהתאם לתקנון הקרן, מופעלים בקרן שלושה מסלולי פנסיה: המסלול הראשון - פנסיית זקנה רגילה לעמית; המסלול השני - פנסיה מקיפה לעמית; והמסלול השלישי - פנסיית זקנה לעמית בקבוצה. כאמור לעיל פנסיית הזקנה לעמית בקבוצה מכילה אלמנטים נוספים (מוגבלים) מעבר לפנסיית הזקנה הרגילה.

בקרן קיימות כ- 120 בועות אקטואריות שחלקן בועות קיבוציות. דהיינו, בועה כקיבוץ, וחלקן בועות משפחתיות. לכל אחת מהקבוצות (הבועות) מנוהל מאזן אקטוארי נפרד. כלומר, בעוד קרנות פנסיה רגילות מקיימות איזון אקטוארי בקרב כלל העמיתים שלהם (או בקרב קבוצות גדולות של אלפי/עשרות אלפי מבוטחים) קרן עתודות מנהלת מאזן אקטוארי פרטני לכל קבוצה בנפרד.

במהלך חודש מרץ 2020 הגישה החברה בקשה לתיקון תקנון קרן הפנסיה בהתאם להוראות חוזר ביטוח: 10-1-2019. במסגרת הבקשה התבקש, בין היתר, אישור הממונה לעדכון ההנחות האקטואריות ומקדמי התמותה כפי שפורסמו בחוזר; התאמת הוראות תקנון הקרן להוראות חוק הפיקוח שירותים פיננסיים (ביטוח), (תיקון 33), התשע"ז – 2017 כפי שפורטו בפרק 21: כרית ביטחון לקרנות פנסיה ותיקות שאינן בהסדר, בין היתר בהתייחס לחלוקתה לקבוצות הקיימות בקרן; תיקון הוראת התקנון בנושא מנגנון ההפחתה של מנות הפנסיה (להלן: "הבקשה לתיקון תקנון"). במסגרת בחינת הבקשה על ידי רשות שוק ההון, החברה התבקשה להסיר מנוסח התקנון את הסעיפים אותם ביקשה להוסיף בנושא כרית הביטחון ולהסדירם מחוץ לתקנון. בהתאם לבקשת רשות שוק ההון, במהלך חודש נובמבר 2020, הגישה החברה לאישור הממונה בקשה מעודכנת לתיקון התקנון, הכוללת את השינויים שהתבקשו למעט, אלה הקשורים עם כרית הביטחון כאמור. ביום 14 באפריל, 2021 התקבל אישור הממונה לתיקונים המבוקשים בתקנון קרן הפנסיה.

1. התפתחויות מאז הדוח האחרון

1.1. שינויים בהרכב הדירקטוריון וועדותיו

בתקופת הדוח לא חלו שינויים בהרכב הדירקטוריון וועדותיו.

1.2. מגבלות ופיקוח על עסקי התאגיד

בפרק זה יסקרו חוקים, תקנות, חוזרים וניירות עמדה מהותיים ביותר או טיטות של חוקים, תקנות חוזרים וניירות עמדה, שפורסמו על ידי הכנסת, הממשלה או הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון בנושאים מהותיים (להלן: "הממונה"), לפי העניין, הרלבנטיות לפעילות החברה שפורסמו בתקופת הדוח, ככל שקיימים וכן, הוראות דין מהותיות מתקופות קודמות לתקופת הדוח.

1.2.1. חקיקה ראשית וחקיקת משנה

תזכיר חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2021 ו-2022), התשפ"א-2021, הבטחת היציבות בתשואות קרנות הפנסיה

התזכיר פורסם ביום 11.8.2021. מטרתו הינם, בין היתר, להפחית את הגידול המשמעותי הצפוי בהוצאות הריבית על אגרות החוב המיועדות (להלן: "המנגנון הישן"), לשפר את הוודאות בניהול החוב הממשלתי, להפחית את דחיקת החוב הסחיר כך שיהיה עשוי לתרום להפחתת עלויות גיוס החוב הממשלתי ולשיפור הסחירות והנזילות של אגרות החוב הממשלתיות הסחירות. התזכיר מתייחס ל-2 נושאים מהותיים, כמפורט להלן:

1. הבטחת התשואה לקרנות הפנסיה:

הוצע לקבוע כי במקום המנגנון הישן, המדינה תעביר לקרנות הפנסיה כספים לשם הבטחת תשואת הקרנות. אחת לכל חודש יחושב היקף הנכסים שעליהם יחול מאותו החודש המנגנון החדש, כלומר הנכסים שבשלהם תהיה קרן פנסיה זכאית להבטחת תשואה למשך חמש שנים. בסך הכל, בכל חודש, שיעור הנכסים שעליהם יחול המנגנון החדש, בתוספת שיעור הנכסים שעליהם חל המנגנון הישן, יעמוד על 30% מנכסי כל קרן פנסיה.

עוד הוצע כי בחלוף חמש שנים מיום שניתנה הבטחת תשואה בחודש קלנדרי מסוים, תחושב התשואה המצטברת, צמודה למדד, שהשיאו בפועל הנכסים שבשלהם ניתנה הבטחת תשואה באותו חודש קלנדרי במהלך חמש השנים (להלן – התשואה הכוללת). במידה שהתשואה הכוללת תהיה גבוהה מתשואת היעד המצטברת, היתרה שמעבר לתשואת היעד המצטברת תועבר לקרן ייעודית לתשלום ההפרש האמור (להלן – הקרן להשלמת תשואה). מאידך, במידה שהתשואה הכוללת נמוכה מתשואת היעד המצטברת (שהיא תשואת היעד השנתית, 5% צמודה למדד, מצטברת במשך חמש שנים), המדינה תעביר לקרן הפנסיה את ההפרש בין תשואת היעד המצטברת לבין התשואה הכוללת. תשלומים אלה יהיו מהכספים שנצברו בקרן להשלמת תשואה. ככל שלא נותרו כספים בקרן להשלמת תשואה, זו תמומן מתקציב המדינה.

2. הקמת קרן חוץ תקציבית למימון הבטחת התשואה:

הוצע כי לצורך העברת הכספים לקרנות הפנסיה להשלמת תשואה, תוקם קרן להשלמת תשואה, שתנוהל על ידי החשב הכללי במשרד האוצר. הקרן תנוהל בחשבון בנק ייעודי ונפרד בבנק ישראל, והכספים שיועברו לקרן יישאו ריבית בהתאם להסכם בין ממשלת ישראל לבנק ישראל.

עוד הוצע כי הממשלה תהא רשאית, במטרה לפרוס את ההוצאה מתקציב המדינה לצורך מימון הבטחת התשואה, להעביר חלק מן הסכומים המיועדים לשם כך לקרן ייעודית וזאת לפני המועד שבו יש להעביר סכומים אלה לקרנות הפנסיה.

טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות)(הוראת שעה).**התשפ"א-2021**

טיוטה זו פורסמה ביום 1.7.2021. בהתאם להוראות סעיף 32(א)(2) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 ובהתאם להוראות סעיף 36א לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, גופים מוסדיים רשאים לגבות מנכסי קופת הגמל או מנכסים העומדים כנגד התחייבויות תלויות תשואה, הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות בנכסים אלו.

בשנת 2014 נקבעה בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות), התשס"ח-2008 (להלן: "התקנות") תקרה להיקף ההוצאות אותן ניתן לגבות, על מנת להגביל את שיעורן. התקרה שנקבעה היא בשיעור של 0.25% מסך השווי המשוער של נכסי המשקיע המוסדי. התקנות נקבעו כהוראת שעה עד ליום 31.12.2017 ותוקפן הוארך עד ליום 31.12.2019 ולאחר מכן עד ליום 28.2.2021.

עם התפזרות הכנסת ה-23 ביום 23.12.2020, הוארכה הוראת השעה הארכה נוספת עד ליום 6.7.2021. במסגרת הארכת התקנות נבחן על ידי רשות שוק ההון ביטוח וחסכון יישומה של מגבלת ההוצאות בקרב הגופים המוסדיים. מחד, יש חשיבות להגבלת סוגים מסוימים של הוצאות ישירות. מאידך, קיים חשש כי הטלת מגבלה שרירותית או לא מתאימה, מבחינת היקף וסוגי ההשקעות עליהן היא מוטלת תפגע מהותית בהרכב תיק הנכסים של העמיתים ובתשואה המושגת על כספי הפנסיה והחיסכון של הציבור.

על מנת לקבוע את האיזון הראוי לבחינת הוצאות ישירות שרשאית חברה מנהלת של קופת גמל להשית על עמיתי קופת גמל שבניהולה, בשל ביצוע עסקאות בנכסי קופת גמל, מינתה הרשות **ועדה** שתדון בסוגיה זו. הועדה קיימה דיונים מקיפים עם נציגים מהציבור וערכה בשיתוף עם המחלקה הכלכלית ברשות מחקר אמפירי מקיף המתבסס על מאגר נתונים שנאספו לצורך אמידת התשואות במספר אפיקי השקעה שהותר לגבות בגינם הוצאות ישירות.

במסגרת טיוטת התקנות הוצע להאריך את הוראת השעה בחצי שנה נוספת, זאת על מנת לאפשר לוועדה להשלים את עבודתה ולהגיש לממונה את המלצותיה אשר ייבחנו על ידו, ויהוו בסיס לנוסח מוצע של תקנות שיובאו בפני שר האוצר ובפני ועדת הכספים של הכנסת.

1.2.2. חוזרי הממונה

להלן שינויים מהותיים שחלו בהוראות הדין החלים על החיסכון הפנסיוני במהלך הרבעון:

חוזר סוכנים ויועצים 1-10-2021: תשלום עבור שימוש במערכת סליקה פנסיונית מרכזית

חוזר זה פורסם ביום 4.5.2021. עובר לחוזר זה, תוקן חוזר גופים מוסדיים 12-9-2020 "מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק הפנסיוני" ובמסגרתו עודכן "ממשק אירועים" באופן שבו נוספה פעולה המאפשרת ללקוח לקבל באמצעות המעסיק או גורם מתפעל מידע נחוץ טרם העברת הפקדה פנסיונית ראשונה. כן, נוספה פעולה חדשה המאפשרת למעסיק לקבל מהגופים המוסדיים מידע נחוץ לצורך העברת ההפקדות הפנסיוניות של עובדיו הקיימים בממשק האחד, לצורך טיוב מערכת השכר (להלן: "הפעולות החדשות"). בהתאם לאמור לעיל, הוחלט לתקן חוזר זה בעניין "תשלום עבור שימוש במערכת סליקה פנסיונית מרכזית" ולקבוע בו הוראות תשלום גם בגין הפעולות החדשות. החברה רשמה לפנייה את הוראות החוזר.

חוזר גופים מוסדיים 4-9-2021: תיקון הוראות החוזר המאוחד – פרק 4 לשער 5 "ניהול נכסי השקעה" – הסדרי חוב

חברות מדרגות

תיקון זה פורסם ביום 11.5.2021. עובר לתיקון חוזר זה התקבלו אצל הרשות בקשות מהגופים המוסדיים לעדכון הוראות העוסקות בניהול "חוב" בחוזר זה. במסגרת הבקשות כאמור, הרשות מצאה (ביחס לחלקן מהבקשות) כי ניתן להקל בנטל הרגולטורי תוך שמירה על רמת ניהול נאותה של נכסי השקעה. לצד זה, ולאור גידול בהיקפי ההשקעה של הגופים המוסדיים בחובות שהונפקו מחוץ לישראל, הוצע לבטל את ההחרגה לעניין חובות שהונפקו מחוץ לישראל, כך שההוראות הרלוונטיות בחוזר זה יהיו כדלהלן:

- א) צמצום הגדרת "הסדר חוב" ועדכונו רק ביחס להסדר חוב בעייתי. לעניין זה, חוב בעייתי הינו חוב בהשגחה מיוחדת, ובמסגרת זו נקבע שההוראות שניתנו ביחס לחוב בעייתי יחולו רק כאשר שונו התנאים הכלכליים של החוב.
- ב) ביטול ההחרגה של אשראי אגב השקעות מחוץ לישראל מהגדרת המונח "חוב".
- ג) הבהרה לעניין קביעת סמכויות ועדת משנה לאשראי על ידי ועדת השקעות.
- ד) החלת הוראות שניתנו ביחס לחוב בעייתי וביחס להסדר חוב לגבי חוב שהונפק מחוץ לישראל, כאשר הגוף המוסדי או קבוצת המשקיעים מחזיקים לפחות 5% מהחוב והכל בהתאם למדיניות ועדת השקעות.

החברה רשמה לפנייה את תיקון החוזר ותפעל לפיו.

חוזר גופים מוסדיים 6-9-2021: תיקון הוראות החוזר המאוחד – פרק 4 לשער 5 "ניהול נכסי השקעה" (השאלת ניירות

ערך)

חוזר זה פורסם ביום 26.5.2021. ביום 2.11.2020 הוקם מערך השאלת ניירות ערך על ידי מסלקת הבורסה. בהמשך לכך ועל מנת לאפשר לגופים מוסדיים להשתמש במערך השאלת ניירות ערך חדש, בוצעו תיקונים בחוזר זה, כפי המפורט להלן בתמצית:

- א) הורחבה הגדרת "אשראי אגב השקעות מוחרג", כך שתתייחס ל: (1) השאלת נייר ערך של מסלקה (כהגדרתה בסעיף 44לא לחוק ניירות ערך) היא צד נגדי מרכזי להשאלה; (2) השאלת נייר ערך אשר צד נגדי מרכזי כשיר בהתאם לסטנדרטים בינלאומיים לתשתיות פיננסיות הוא צד נגדי מרכזי להשאלה;
- ב) עדכון התנאים לביצוע השאלת נייר ערך, ובכלל זאת חיוב משקיע מוסדי לקבוע תנאי סף לביצוע השאלות ותיקופם אחת לשנה.

החברה רשמה לפנייה את תיקון החוזר ותפעל לפיו.

חוזר גופים מוסדיים 7-9-2021: מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני – עדכון

עדכון זה פורסם ביום 13.6.2021. כפי הידוע, החוזר קובע רשומה אחידה להעברת מידע בין כל הגורמים הפועלים בשוק החיסכון הפנסיוני: גופים מוסדיים, חוסכים, בעלי רישיון, מעסיקים וצרכני מידע נוספים בתחום החיסכון הפנסיוני. מטרת החוזר, להבטיח רישום תקין של זכויות החוסך במערכות המידע של הגוף המוסדי, ומיצוי הזכויות הפנסיוניות במועד הפרישה לפנסיה או בקרות אירוע מזכה. על מנת לייעל את תהליכי העברת המידע והכספים, הוחלט לבצע עדכון לחוזר זה, בין היתר, בתהליכים הבאים: מתן מידע לעובד ולמעסיקו על קופות הגמל; השלמת תהליך הצטרפות לקופות גמל וקרנות פנסיה באופן ממוכן, ומתן דיווח על אופן חלוקת הכספים בין מרכיבי חשבון קופת הגמל; איתור כספים הרשומים על שם החוסך בחשבונותיו בקרנות הפנסיה שבהן הוא עמית לא מפקיד וכו'. החברה העבירה את הוראות החוזר לידיעתו וטיפולו של הגורם המתפעל.

חוזר גופים מוסדיים 8-9-2021: אופן הקפדת תשלומים לקופת גמל - עדכון

העדכון פורסם ביום 13.6.2021. במסגרת העדכון נקבע כי מעסיק מחויב בהעברת דיווח ממוכן על הפקדת תשלומים לקופת גמל בהתאם למבנה אחיד שקבע הממונה. בנוסף, נקבעה חובה על גוף מוסדי לתת היזון חוזר למעסיק לגבי הדיווח על הפקדת התשלומים לקופות הגמל. תכלית העדכון הינו, בין היתר, כלהלן:

א) הגברת השקיפות לעמית ביחס לכספים שהופקדו לקופת הגמל בעדו אך טרם שויכו, וזאת באמצעות מתן הודעות שוטפות על כספים שהועברו לחשבונות מעבר, לרבות מתן הודעה על כך בדוח הרבעוני והשנתי הנשלח לעמית. במסגרת ההודעה כאמור מחויבת החברה המנהלת להציע לעמית שירות של קבלת עדכון שוטף מדי חודש על קליטת כספי החיסכון באמצעות מסרון לטלפון הנייד.

ב) שינוי התנאים להשבת תשלום שהופקד ביתר למעסיק, תוך שימת מגבלות והגדרת דרישה לקבלת אישור העובד להשבת כספים כאמור בחלוף פרק זמן של למעלה מתשעה חודשים ממועד הפקדת הכספים לחשבון העובד בגוף המוסדי.

החברה העבירה את הוראות החוזר לידיעתו וטיפולו של הגורם המתפעל.

המצב הכספי של קרן הפנסיה

להלן הסבר להתפתחויות שחלו בסעיפי המאזן בתקופת הדו"ח ובפרט בעניינים הבאים :

א. שינויים בהתחייבות הפנסיונית

ליום			
31 בדצמבר 2020	30 ביוני 2020	30 ביוני 2021	
אלפי ש"ח			
5,718,489	5,362,291	6,213,279	התחייבות לפנסיונרים
8,522,154	8,514,458	8,258,628	התחייבות לפעילים-זכויות שכבר נצברו
2,332,652	2,482,447	2,349,050	התחייבות לעמיתים לא פעילים

(* סווג מחדש. לפרטים בדבר הסיווג מחדש ראה ביאור 5 ד' לדוחות הכספיים של קרן הפנסיה

ב. גרעון אקטוארי

ליום		
31 בדצמבר 2020	30 ביוני 2020	30 ביוני 2021
אלפי ש"ח		

גרעון אקטוארי (623) (1,347,039) * (513,495)

(* סווג מחדש. לפרטים בדבר הסיווג מחדש ראה ביאור 5 ד' לדוחות הכספיים של קרן הפנסיה

לפרטים בדבר הגרעון האקטוארי והשימוש בכרית הביטחון, ראה פירוט בביאור 5 לדוחות הכספיים.

ג. השפעת שינויים בהנחות ובבסיסים האקטואריים

לא חלו שינויים מהותיים בהנחות ובבסיסים האקטואריים בתקופת הדוח.

ד. התפתחויות יוצאות דופן בהתחייבויות לעמיתים, הסיבות לכך והשפעתן

לא חלו התפתחויות יוצאות דופן בהתחייבויות לעמיתים בתקופת הדוח, למעט בנוגע לגרעון האקטוארי כמפורט לעיל.

ה. התפתחויות בהתחייבות הפנסיונית ובעודף ההכנסות על הוצאות

ליום			
31 בדצמבר 2020	30 ביוני 2020	30 ביוני 2021	
אלפי ש"ח			
12,200,181	11,433,101	12,805,544	סך המאזן
12,013,897	11,387,303	12,657,603	התחייבות פנסיונית
609,353	(81,844)	740,961	עודף הכנסות על הוצאות (הוצאות על הכנסות)

תוצאות פעילות

א. מרכיבים עיקריים של דוח הכנסות והוצאות, לרבות הכנסות מהשקעות, עודף הכנסות מהשקעות ודמי ניהול להלן פירוט נתונים כספיים עיקריים מדוח הכנסות והוצאות:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		לתקופה שהסתיימה ביום 30 ביוני				
שיעור	2020	שיעור	2020	שיעור	2021	
%	אלפי ש"ח	%	אלפי ש"ח	%	אלפי ש"ח	
(6%)	(34,957)	7%	(5,729)	(0%)	(3,412)	הכנסות (הפסדים) ממזומנים ושווי מזומנים
מהשקעות:						
42%	255,805	-103%	83,961	44%	326,950	בניירות ערך שאינם סחירים
52%	314,543	203%	(166,114)	49%	360,643	בניירות ערך סחירים
0%	899	33%	(26,820)	2%	17,964	בפקדונות והלוואות
0%	-	0%	-	0%	6	בנדלן
94%	571,247	133%	(108,973)	95%	705,563	סך הכל הכנסות (הפסדים) מהשקעות
20%	121,090	(69%)	56,180	9%	63,571	סיוע כספי מהאוצר בגין השנה הנוכחית
108%	657,380	72%	(58,522)	103%	765,722	סך הכל הכנסות
הוצאות						
8%	47,977	(28%)	23,297	3%	24,721	דמי ניהול לחברה המנהלת
0%	50	0%	25	0%	40	הוצאות אחרות
8%	48,027	(28%)	23,322	3%	24,761	סך כל ההוצאות
100%	609,353	100%	(81,844)	100%	740,961	עודף ההכנסות על ההוצאות (הוצאות על הכנסות) מועבר לדוח התנועה בקרן הפנסיה

(1) הכנסות (הפסדים) מהשקעות :

- א. **השקעה בניירות ערך שאינם סחירים** - לתקופה שהסתיימה ביום 30 ביוני 2021, סך ההכנסות מהשקעות מניירות ערך שאינם סחירים הניבו תרומה חיובית של כ-44% מעודף ההכנסות על ההוצאות. בתקופה המקבילה אשתקד סך ההכנסות מניירות שאינם סחירים תרם להקטנת עודף ההוצאות על ההכנסות שנרשם עקב השפעת נגיף הקורונה על תוצאות החציון המקביל אשתקד.
- ב. **השקעה בניירות ערך סחירים** - לתקופה שהסתיימה ביום 30 ביוני 2021, סך ההכנסות מניירות ערך סחירים תרמו כ-49% לעודף ההכנסות בעוד שבתקופה המקבילה ההכנסות בסעיף זה הניבו תרומה שלילית של כ- והגדילו את עודף ההוצאות על ההכנסות עקב השפעת נגיף הקורונה על תוצאות החציון הראשון של 2020. לפרטים נוספים בדבר התפתחויות בסביבה הכלכלית ובשוק ההון ראה סעיף 4 - סקירה כלכלית.

(2) עודף ההכנסות על הוצאות:

עודף ההכנסות על ההוצאות לשה החודשים הראשונים של שנת 2021 מסתכם בכ- 741 מיליוני ש"ח לעומת עודף הוצאות על הכנסות של כ- 82 מיליוני ₪ בתקופה המקבילה אשתקד וזאת בעקבות השפעת נגיף הקורונה כאמור על התוצאות של החציון הראשון של 2020.

ב. השפעה של תופעות או אירועים מיוחדים על תוצאות הפעילות

החברה מפוקחת על ידי הממונה על רשות שוק ההון האמון על פעילות הגופים המוסדיים הפועלים בשוק ההון בישראל ("הממונה"). החברה פועלת לניהול קרן הפנסיה בהתאם להוראות הדין הרלבנטיות לפעילותה. בהתאם לסמכויות הממונה, חשופה החברה, מעת לעת, להליכי ביקורת ואכיפה מנהלית מטעמו של הממונה. כמו כן, מתוקף היות החברה, חברה לניהול קרן פנסיה ותיקה הפועלת לניהול נכסי עמיתי קרן הפנסיה בנאמנות עבורם, חשופה החברה לטענות עמיתים ובכלל זה לתובענות ייצוגיות בעניינים הנובעים מהוראות הדין לפיהם פועלת החברה. לפרטים בדבר בקשה לאישור תובענה ייצוגית שהוגשה כנגד החברה, ראה ביאור 6 ג' לדוחות הכספיים של החברה המנהלת.

ג. שינוי מהותי ברווחי השקעות ביחס לתקופות קודמות

ראה פירוט בסעיף 3 (א) 1 לעיל.

ד. השפעת שינויים בהוראות הממונה על שוק ההון על תוצאות הפעילות

לפרטים בדבר טיוטת דוח ביקורת של הממונה שהוגשה לחברה, ראה ביאור 6 ה' לדוחות הכספיים של החברה המנהלת. לעניין פירוט השינויים בהוראות הממונה, ראה סעיף 1 לעיל.

ה. השפעת השינויים בהוראות המס של תוצאות הפעילות

לא היו שינויים בהוראות המס שהשפיעו על תוצאות הפעילות.

ו. עונתיות

ככלל, ההכנסות מדמי ניהול מקרנות הפנסיה אינן מתאפיינות בעונתיות; יחד עם זאת, קיימים חודשים מסוימים, המשתנים משנה לשנה, שבהם היקף דמי הגמולים עשוי להיות גבוה יותר, וזאת בעיקר לאור תשלומים חד פעמיים אשר משולמים על ידי המעסיקים (כגון תוספת הבראה) ואשר בגינם מופרשים דמי גמולים.

ז. שינויים בהיקף דמי הגמולים

לתקופה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר 2020	30 ביוני 2020	30 ביוני 2021	
אלפי ש"ח			
<u>208,087</u>	<u>86,203</u>	<u>85,645</u>	דמי גמולים

ח. שינויים מהותיים בשיטת חישוב המאזן האקטוארי

לא חלו שינויים מהותיים בשיטת חישוב המאזן האקטוארי בתקופת הדוח.

ט. פרטים בדבר סכום דמי הניהול שנגבו מהמבוטחים

ראה פירוט בסעיף 3 א (2) לעיל.

2. סקירה כלכלית**2.1. התפתחויות בסביבה המאקרו כלכלית**

פעילות הקרן ותוצאותיה מושפעות במידה רבה משווקי ההון, שיעורי הריבית, המצב הכלכלי, הפוליטי והביטחוני בארץ ובעולם, אשר משליך על נכסי הקרן, על היקף התביעות ועל עלויות שונות הכרוכות בתפעולה. כמו כן, להתפתחויות בתחום התעסוקה והשכר השפעה על פעילות הקרן. להלן התייחסות להתפתחויות מרכזיות בסביבה המאקרו כלכלית שהינן בעלות השפעה על פעילות הקרן.

2.1.1. התפתחויות במצב הכלכלי בישראל**2.1.1.1. התפתחות במשק ובתעסוקה בישראל**

שיעורי הצמיחה וכן שיעורי ההשתתפות בכוח העבודה, שיעור האבטלה ורמות השכר משפיעים על היקף ההפקדות, בעיקר ואף עשויה להיות להם השפעה על היקפי התביעות.

צמיחה

על-פי נתוני הלמ"ס, ירד התוצר המקומי הגולמי ברבעון הראשון של שנת 2021 (לעומת הרבעון הקודם) בשיעור של 5.8% במונחים שנתיים (בניכוי העונתיות), אומדן שלישי מיולי 2021. הירידה בתוצר 2021 הושפעה באופן ישיר מהסגר השלישי (שהחל בסוף דצמבר 2020). יש לציין כי חלק מהירידה נובע מהירידה ביבוא רכבים (עקב שינוי במדיניות המיסוי).

נתוני תעסוקה

על פי התחזית המקרו כלכלית של חטיבת המחקר בבנק ישראל מיולי 2021, התוצר יצמח בכ-5.5% בשנת 2021 ובכ-6% בשנת 2022. גרעון הממשלה צפוי לעמוד על 7.1% תוצר ב- 2021 ועל 3.8% ב-2022. יחס החוב לתוצר צפוי לעמוד על 74% בשנת 2021 וב-2022.

על פי נתוני סקר כוח אדם של הלמ"ס לחודש יוני 2021 :

- אחוז הבלתי מועסקים מכוח העבודה בקרב בני 15 ומעלה – 5.4% (5.1% במאי).
- שיעור האבטלה המורחב עומד על 9% (לעומת 9.8% במאי).

המדד המשולב למצב המשק עלה בחודש יוני 2021 ב-0.14%, עלייה המהווה קצב התרחבות מתון. המדד הושפע לטובה מעליות ביבוא מוצרי הצריכה והתשומות לייצור ובמשרות השכיר. בנוסף, עלייה זו באה גם לידי ביטוי בשיעור המשרות הפנויות ביוני אשר נותר ברמת שיא זה החודש הרביעי ברציפות, המשקפת את המשך רצון העסקים (פרט לתיירות החוץ) להרחיב את הפעילות לאחר פתיחת המשק. הגורמים הבולטים אשר ירדו השפיעו על המדד לרעה: יצוא הסחורות, מדדי הפדיון בשירותים ובמסחר הקמעונאי, הייצור התעשייתי, יצוא השירותים והתחלות הבנייה.

נתוני האינפלציה, שער החליפין, שיעור הריבית והתשואות בישראל

המחצית הראשונה של שנת 2021 התאפיינה בעלייה הדרגתית בסביבת האינפלציה. שיעורה השנתי חזר לתחום החיובי, לאחר כשנה של שיעור שלילי ולאחר פרסום מדד מאי 2021 שבה האינפלציה לתחום היעד. להערכת חטיבת המחקר של בנק ישראל, במהלך ארבעת הרבעונים הקרובים (המסתיימים ברבעון השני של 2022) האינפלציה תסתכם ב- 1% ובשנים 2021 ו- 2022 צפויה להסתכם ב- 1.7% ו-1.2% בהתאמה. בחודש יוני עלה מדד המחירים לצרכן בשיעור של 0.1%. מתחילת השנה המדד עלה בשיעור של 1.6%, כאשר קצב האינפלציה ב- 12 החודשים האחרונים עלה ל- 1.7%. בסוף שנת 2020 ותחילת 2021 נוצר ייסוף חד בשקל בעקבות התעצמות זרימות המט"ח שנכנסו למשק הישראלי. בינואר 2021 הודיעה הוועדה המוניטרית על שינוי מדיניות בפעילות הבנק בשוק המט"ח בשנת 2021, בהצהירה מראש על תוכנית רכישות בהיקף של 30 מיליארדי דולרים בשנה זו. מאותו מועד ועד תחילת פברואר נחלש השקל מול הדולר בכ-6% עד לרמה של כ-3.3 שקלים לדולר. מאז ועד סוף יוני שמר השקל על יציבות הן מול שער החליפין הנומינלי האפקטיבי, והן מול הדולר והאירו. בסיכום מחצית השנה, רכש בנק ישראל כ-25 מיליארדי דולרים.

התפתחות שיעור הריבית והתשואות

במהלך המחצית הראשונה של 2021 ותחילת המחצית השנייה של 2021, התאושש המשק הישראלי בקצב מהיר – כחלק מהציאה מהסגר השלישי ויעילות החיסונים, שהביאה לירידה חדה של שיעורי התחלואה ואפשרה הקלה נרחבת של המגבלות על הפעילות. במהלך המחצית הראשונה של 2021 הושארה הריבית ללא שינוי בשיעור של 0.1%. בנק ישראל המשיך להפעיל חלק ממגוון הכלים שהוכרזו ב-2020 – רכישת אג"ח ממשלתיות, הלוואות מוניטריות לטווחים ארוכים, ובאופן מצומצם עסקות מכר חוזר עם הגופים המוסדיים. מדיניות זו נועדה לספק תמיכה מקרו-כלכלית ליציאה מהמשבר הכלכלי, לסייע בתפקוד שוק האשראי כך שהוא יספק ריביות יציבות ונמוכות והיצע אשראי נאות, ולתמוך בהשגת יעדי המדיניות. זאת נוסף על הבטחת המשך פעילותם התקינה של השווקים הפיננסיים, הגברת התמסורת מריבית בנק ישראל לריביות השוק ועידוד הביקושים והאינפלציה.

להלן נתוני הריבית חסרת הסיכון הצמודה בישראל (בהתאם לאג"ח ממשלתיות צמודות מדד) לטווחים שונים:

ריבית חסרת סיכון		טווח לפדיון באחוזים
נכון ליום 31 בדצמבר 2020	נכון ליום 30 ביוני 2021	
(0.9)	(1.34)	5 שנים
(0.6)	(0.58)	10 שנים
0.002	0.18	20 שנים

ירידה בעקום הריבית ושינויים בתלילותו יש בהם כדי להביא בתנאים מסוימים להגדלת ההתחייבויות הפנסיוניות של הקרן. מאידך, ירידה כזו עשויה להביא לרווחי הון בצד הנכסים. מנגד, עלייה בעקום הריבית ושינויים בתלילותו עשויים להוביל לתופעה הפוכה. ההשפעה המשולבת תלויה במבנה הנכסים וההתחייבויות ובמאפייני השינוי בעקום.

2.1.1.2. התפתחויות בשוק ההון בישראל

להלן נתוני השינוי במדדי מניות ואג"ח עיקריים במונחי מטבע מקומי:

שנת 2020	4-6		1-6		באחוזים מדדי מניות בישראל
	2020	2021	2020	2021	
(10.9)	1.0	4.9	-20.3	12.3	ת"א 35
18.1	8.6	8.7	-14.9	15.3	ת"א 90
(3.0)	3.8	6.0	-18.0	12.5	ת"א 125
29.4	15.9	8.4	-11.1	14.1	ת"א צמיחה
					מדדי אג"ח בישראל
0.8	3.4	0.9	-1.7	1.3	כללי
(0.6)	1.3	2.0	-6.5	4.0	תלונד צמודות
(0.1)	1.9	1.6	-6.4	1.9	תלונד שקלי
1.2	4.0	1.2	0.9	1.5	ממשלתי צמוד מדד
1.3	3.0	0.0	1.9	-1.5	ממשלתי שקלי
					מדדי מניות בעולם
7.0	14.7	4.0	-9.6	13.2	דאו ג'ונס
43.5	27.5	9.5	11.7	13.1	נאסד"ק
16.0	17.8	-1.3	-5.8	4.9	ניקיי טוקיו
(7.1)	13.3	7.3	-17.5	17.3	קאק פריז
(14.3)	10.1	4.7	-18.1	9.0	פוטסי לונדון
3.5	24.7	3.4	-7.1	13.2	דאקס פרנקפורט
14.1	16.4	7.8	-7.5	12.6	MSCI WORLD

לתשואות בשוק ההון וכן לתשואה על נכסים אחרים (כגון: נדל"ן, קרנות השקעה ונכסי חוב לא סחירים) השפעה על נכסי הקרן ועל סעיף ההכנסות מהשקעות של קרן הפנסיה.

2.1.2. התפתחויות במצב הכלכלי בעולם

הרבעון שני של 2021 הושפע במידה רבה ממגמת התפשטות נגיף הקורונה ומתן החיסונים, שמשמעותם היא תחילת הקלות בסגרים בחלקים שונים בעולם, ומנגד, המשך סגרים במדינות שטרם חיסנו חלקים נרחבים מהאוכלוסייה. הממשלות והבנקים המרכזיים המשיכו בצעדי תמרוץ פיסקאליים ומוניטריים חסרי תקדים לתמיכה בכלכלות ובשוקים.

ארה"ב - במהלך הרבעון השני המשיכה ארה"ב במבצע החיסונים, אשר עזר בהורדת התחלואה בארה"ב והמגבלות החברתיות הוסרו. הסרת ההגבלות תרמה להתאוששות הכלכלה האמריקאית, וציפיות הצמיחה לרבעון השני עומדות על 8.5% (לעומת רבעון קודם, במונחים שנתיים). ה"פד" הותיר את הריבית ברמה של 0.25%-0%, תוך שהוא משמר את תוכנית רכישת האג"ח חסרת התקדים בקצב של 120 מיליארד דולר בחודש, אך נשמעים יותר ויותר קולות מצד חברי פד וכלכלנים על הצורך להתחיל לבחון את המשך ההרחבה המוניטארית. במקביל, הממשל הציג תכנית תמיכה פיסקאלית, הכוללת השקעה בתשתיות ובאנרגיה חלופית. שוק העבודה המשיך בשיפור, כאשר שיעור האבטלה ירד לרמה של 5.9% וניכר שיפור במספר מקומות העבודה החדשים הנפתחים מדי חודש.

אירופה - מדינות האיחוד האירופי הגבירו את קצב חיסון האוכלוסייה במהלך הרבעון השני 2021 ומתקרבות לשיעורי התחסנות גבוהים, מה שמאפשר הסרת מרבית המגבלות. הסרת המגבלות העלתה את ציפיות הצמיחה של האיחוד האירופי ל-1.4% ברבעון השני 2021 (לעומת רבעון קודם). הבנק המרכזי האירופי ממשיך בתוכניות רכישת נכסים. שיעור האבטלה המשיך לרדת ועומד על 8% נכון לתום הרבעון השני.

סין - נגיף הקורונה תחת שליטה יחסית, למעט התפרצויות אזוריות בודדות, ולמעשה אין כלל מגבלות גורפות במדינה. ברבעון השני צמחה כלכלת סין בקצב של 1.3% (לעומת רבעון קודם). במהלך הרבעון השני של 2021 המשיך הבנק המרכזי בצעדי צמצום מוניטרי הן בהיצע הכסף והן בהורדת קצב מתן הלוואות. בתחום יחסי החוץ עם ארה"ב לא חל שינוי לטובה, על אף חילופי הממשל בארה"ב.

[הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי SOX302:](#)**הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי****5.1 הוראות הממונה לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי**

הממונה פרסם בשנים האחרונות מספר חוזרים (להלן: "חוזרי הממונה") שנועדו ליישם את דרישות סעיף 302 וסעיף 404 של ה-SOX Act, בחברות ביטוח, בחברות המנהלות קרנות פנסיה וקופות גמל, בקרנות פנסיה ובקופות גמל (להלן: "הגופים המוסדיים").

בהתאם כללה החברה המידע בכפוף להוראות הדין והדיווח ובמועדים כפי שנקבעו בהוראות אלו.

5.2 סעיף 302 וסעיף 404 של ה-SOX Act - אחריות ההנהלה לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

בהתאם לחוזרי הממונה, המבוססים על סעיף 302 וסעיף 404 של ה-SOX Act, וכפי שפורט בדוחות הדירקטוריון הקודמים של החברה, החברה פעלה ופועלת באופן שוטף ליישום ההליך הנדרש בהתאם להוראות האמורות, שכולל בחינה של תהליכי העבודה והבקורות הפנימיים המבוצעים, וזאת על פי השלבים ובמסגרת המועדים שנקבעו בחוזרים. במסגרת זאת, אימצה החברה את מודל הבקרה הפנימי של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO), המהווה מסגרת מוגדרת ומוכרת המשמשת לצורך הערכת הבקרה הפנימית.

הנהלת הגוף המוסדי, בשיתוף המנכ"ל ומנהל הכספים של הגוף המוסדי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הגוף המוסדי ומנהל הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי הינן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח הרבעוני בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

במהלך הרבעון המסתיים ביום 30 ביוני, 2021 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.

הצהרות המנהלים, בהתייחס לתהליכים הרלוונטיים, בהתאם לחוזרי הממונה, מצורפות להלן לאחר דוח דירקטוריון זה.

עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ

18.08.2021

שם התאגיד	תאריך
	שמות החותמים :
	תפקידם :
_____	1. דורון סט
	יו"ר דירקטוריון
_____	2. שלום בן עיון
	מנהל כללי